

M E M O

Aan : Leden van de raad
Van : college van burgemeester en wethouders
Datum : 2 september 2010
Onderwerp : Beantwoording raadsvragen naar aanleiding van behandeling archeologienota Wormerland op 31 augustus in voorronde raad.

1. Inleiding en vraagstelling

Op 31 augustus jl. is de archeologienota besproken in de voorronde raad. De fracties spraken hun waardering/complimenten uit over de nota en de voorbereiding ervan. Toch werd de nota nog niet aan de raad ter besluitvorming voorgelegd omdat er nog een paar technische vragen onbeantwoord waren en bovendien de fractie van VLW overweegt met een amendement te komen over een onderdeelje uit de regeling excessieve opgravingskosten. Afgesproken is dat de nota op 21 september direct in de raad ter vaststelling wordt voorgelegd en hoeft er niet meer in de voorronde over te worden gesproken.

In deze memo wordt *themagewijs* nader ingegaan op de nog openstaande vragen over de nota.

2. Beantwoording

2.1. Wijze van betrekken SHOK (Oostknollendam) en Stichting Behoud Cultuurhistorie Wijdewormer bij de voorbereiding archeologienota.

Op bladzijde 8 van de Nota worden een aantal partijen en organisaties genoemd die de opsteller van de nota geraadpleegd heeft bij de opstelling van de nota. Deze lijst is echter niet limitatief. In het kader van de gevoerde inspraakprocedure zijn alle lokale, regionale en landelijke organisaties advies gevraagd over de nota. De Stichting Behoud Oostknollendam en de Stichting Cultuurhistorie Wijdewormer zijn ook advies gevraagd. In het eindverslag over de gevoerde inspraakprocedure, die u bijgaand aantreft, is een overzicht opgenomen van alle geraadpleegde partijen en instanties. Het eindverslag wordt, na vaststelling door de raad, opgenomen als bijlage in de Archeologienota.

2.2. Riolering en archeologie

Bij het vervangen van oude rioleringen worden geen archeologische vindplaatsen verstoord. Er wordt immers gegraven in oude rioolsleuven. Daarin zijn in het verleden al alle archeologische vindplaatsen vergraven. Bij de aanleg van nieuwe riolen door gebieden die nog niet bebouwd zijn geweest (bij nieuwe nieuwbouwwijken) moet er wel rekening worden gehouden met archeologische vindplaatsen. Maar dan moet sowieso in het gehele nieuwbouwplan rekening worden gehouden met archeologie. Voorwaarde is wel dat de nieuwbouw komt in een gebied dat op de archeologische kaart staat aangegeven als een gebied van archeologische waarde.

De verplichting tot het uitvoeren van archeologisch onderzoek is verder in de Monumentenwet expliciet gekoppeld aan de afgifte van een bouw- en of aanlegvergunning. (artikel 39 e 40 Monumentenwet) Voor vervanging van bestaande of voor aanleg van nieuwe riolering is wettelijk geen bouwvergunning vereist. Alleen bij de aanleg van nieuwe riolering

in het landelijk gebied van onze gemeente is in het geldende bestemmingsplan een aanlegvergunning voorgeschreven. Zowel het Wormer-en Jisperveld als in de polder de Wijde Wormer zijn recent nog voorzien van nieuwe riolering (is al gereed) dus ingeschat wordt dat het kostenrisico voor de nabije toekomst te verwaarlozen valt.

2.3 Wie wordt eigenaar van eventueel vondsten?

Dat is al geregeld in de Monumentwet 1988 en behoeft dus geen nadere uitleg in de Archeologienota. De Monumentenwet is een Rijkswet en daar kan de gemeente niets aan veranderen. De tekst van het betreffende artikel luidt als volgt:

§ 5. Eigendom

Artikel 50

Roerende monumenten die zijn gevonden bij het doen van opgravingen en waarop niemand zijn recht van eigendom kan bewijzen, zijn eigendom van:

- a. de provincie waar zij zijn gevonden, of
- b. de gemeente waar zij zijn gevonden, indien die gemeente beschikt over een depot als bedoeld in artikel 51, tweede lid, of
- c. de Staat, indien die monumenten buiten het grondgebied van enige gemeente zijn gevonden.

Wormerland heeft geen eigen gemeentelijk depot. De provincie wijst de gemeenten aan die een depot mogen hebben. Dat zijn alleen vijf van de grotere gemeenten van Noord-Holland (Amsterdam, Zaanstad, Alkmaar, Haarlem en Hoorn). De vondsten uit Wormerland waar de gemeente aan meebetaalt, worden dus eigendom van de Provincie. De provincie heeft toegezegd dat wanneer Wormerland ze wil tentoonstellen of om een andere reden wil gebruiken (onderwijs) dat ze de vondsten in (langdurige) bruikleen krijgt.

2.4 Aanpassing plankaart bij nieuwe vondsten en planschaderisico

De kaart wordt aangepast wanneer er nieuwe vondsten gedaan worden.

De geldende bestemmingsplannen voor zowel de dorpsgebieden en het buitengebied van onze gemeente zijn recent nog geactualiseerd en bieden deze bescherming al. Bij het opstellen van deze bestemmingsplannen is destijds maatwerk geleverd bij het inpassen van het beschermingsregime voor archeologie, zodat het planschaderisico voor de gemeente tot een minimum beperkt is. Verder schrijft de Wet Ruimtelijke ordening (vanaf 1 juli 2008) voor dat een planschaderisicoanalyse ten behoeve van de economische uitvoerbaarheid onderdeel moet uitmaken van de voorbereiding van deze nieuwe bestemmingsplannen.

Een eigenaar kan overigens geen schadevergoeding eisen, ook niet bij aanpassing van het bestemmingsplan. De minister heeft dit aangegeven. Wanneer onverhoopt een rechter toch een eigenaar schadevergoeding toekent, zal de minister de wet aanpassen zodat dit onmogelijk wordt. Het idee achter de wet is namelijk dat de archeologische vondsten in de bodem zoveel mogelijk worden ontzien. Wanneer een eigenaar een vindplaats ontziet door zijn bouwplan aan te passen of iets verderop te gaan bouwen, dan hoeft hij geen geld aan archeologisch onderzoek uit te geven. Hij zal dus geneigd zijn aan te passen of iets verderop te gaan bouwen. Wanneer een eigenaar een schadevergoeding krijgt, valt de bodem onder de wet weg. Dan maakt het niet meer uit of de eigenaar een vindplaats weggraaft, hij heeft toch al geld gehad.

2.5 Omschrijving oppervlaktemaat 100 m²

De 100 vierkante meter is het totale oppervlak van het bouwwerk (de woning, de schuur, een rij woningen etc.). Niet alleen de funderingen.

2.6 Rode/blauwe stippen op de plankaart

Deze opmerking is overgenomen door de rode stippen (voormalige molenplaatsen e.d.) op de kaart blauw te kleuren. Dit is in overleg gebeurd met de gemeentearcheoloog.

De twee bestaande blauwe gebieden op de plankaart zijn ook uitgebreid en wel als volgt.

- Het blauwe gebied is uitgebreid tot een groter gebied rond de oude kerken met uitzondering *van de betreffende kerkhoven*.
- Voor Jisp geldt dat het gebied is uitgebreid tot aan de wegsloot en de sloot ten westen van de kerk, in Wormerland tot aan het hek tussen het kerkterrein en de openbare weg.

Met betrekking tot het vorenstaande wordt nog wel opgemerkt dat de laatste 2 aanpassingen met grote voorzichtigheid zijn gebeurd. Het zijn namelijk de plekken waar de oude middeleeuwse kerken stonden en waar nu nog steeds twee kerken staan. Naast deze kerken liggen begraafplaatsen die nog in gebruik zijn. Voorkomen moet worden dat straks niet meer op de begraafplaatsen begraven mag worden zonder voorafgaand archeologisch onderzoek.

Bij de eerdergenoemde aanpassingen van de plankaart zijn geen belangen van derden in het geding omdat het gaat om al bekende vindplaatsen die

- in het buitengebied liggen (is al een beschermd gebied vanuit de natuurwetgeving) en
- de uitbreiding van de 2 bestaande locaties gemeentelijke grond betreffen.

Het is derhalve niet nodig als gevolg hiervan het plan opnieuw in de inspraak te brengen.

2.7. Aangeven dieptegrens

Een dieptegrens als ondermaat aangeven kan, maar wordt door de mensen die de wet hebben opgesteld ontraden. In de Zaanstreek liggen de meeste vindplaatsen tussen de 30 cm en ongeveer 80 cm diep. Dit zou in de praktijk betekenen dat je een dieptegrens van 30 cm moet instellen. Dit betekent weer dat in bijna *alle* gevallen bij graafwerkzaamheden eerst archeologisch onderzoek zou moeten worden uitgevoerd. Vooral bij kleine projecten met een oppervlak van 5, 10 of 20 vierkante meter (zoals een zwembad of kelder) zijn de kosten voor archeologisch onderzoek in verhouding vrij hoog. Alleen in zeer bijzondere gevallen (kerkterreinen, molens, een schans, is zeker dat de investering het waard is. Bij andere gebieden is dat nog maar de vraag. De gemeenteraad kan dus een dieptegrens instellen, maar het is niet verstandig en wordt dan ook afgeraden.

2.8 Wijzigen tekst uit regeling excessieve opgravingskosten.

Het wijzigen van de bewuste tekst uit de regeling is niet verstandig en wordt afgeraden. De tekst van deze regeling is door juristen van de gemeente Haarlem en Zaanstad opgesteld en voldoet aan de eisen die de wet en regelgeving stelt. .

2.9 Baggerwerkzaamheden/depots in het Wormer-en Jisperveld en archeologische vondsten

HNNK voert zoals bekend in het Wormer-en Jisperveld momenteel (in het kader van het samenwerkingproject Wormer-en Jisperwater) baggerwerkzaamheden uit. Voor de opslag van de bagger worden onder meer baggerdepots opgericht.

Baggerdepots zijn verstoorde vindplaatsen. De ongestoorde vindplaatsen zijn de bodems en slootkanten die door het baggeren worden verstoord. Voorafgaand aan het baggeren wordt een archeologische onderzoek uitgevoerd. De uitvoering van de baggerwerkzaamheden wordt begeleid door amateurarcheologen. Hierbij wordt alleen een archeologische waarneming gedaan bij het baggeren. Dit houdt in dat de archeologen niet zelf graven maar bij de baggermachine kijken wat er uit komt. Wanneer dit is gebeurd, hoeft de bagger in het depot zelf niet meer doorzocht te worden.

Conform de Monumentenwet wordt, in geval tijdens de uitvoering van de baggerwerkzaamheden archeologische sporen en of vondsten worden aangetroffen die

ouder zijn dan 50 jaar, aan Bureau Monumenten en Archeologie gemeld zodat in gezamenlijk overleg met de uitvoerder maatregelen getroffen worden tot documentatie en berging van de vondsten.

2.10 Budget Archeologie

De gemeenteraad heeft in de Voorjaarsnota 2009 voor de jaren 2009- 2-12 de volgende bedragen beschikbaar gesteld voor advisering en beoordelingen op het gebied van archeologie

	Post (zie MJP):
	€ 15.000,-- voor 2009
	€ 15.338,-- voor 2010
	€ 15.683,-- voor 2011
	€ 16.035,-- voor 2012

Er is een overeenkomst opgesteld waarbij geldt dat Wormerland voor 80 uur per jaar de beschikking heeft over archeologische deskundigheid van gemeente Zaanstad (dhr. P. Kleij)